

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dissapte 5 de Mars de 1898

Núm. 3.491

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Piza.
En provincias trimestre.	3/50
Extranjer y Ultramar.	7
Anúncis, a preus convencionals.	

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop à la plassa de Catalunya

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Tos Desapareix ràpidament usant lo **Tos**

XEROP SERRA

No conté opi ni morfina, per lo que pot administrarse als noys sens cap perill. Vegis lo prospecte.

Tos FARMACIA SERRA. **Tos** Oberta tota la nit.

AVIS

Lo taller y botiga de marmolista y esculptor de Viuda y fills de Agustí Auqué, del carrer de Monterols número 25, s' ha traslladat à la plassa de la Constitució, número 17 y Galanas, 1.

Especialitat en xamaneyas, panteons y tot lo referent en marbres del país y extranjer.

D. EDUART BORRÁS PEDRET

METJE-CIRURJIA

ha traslladat sa habitació y despaig al Arrabal de Santa Anna número 45, Reus.

Vinyas Americanas

DE

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduhits y autenticitat garantizada.—Cinch milions d' estacas, y un milió de barbats.

L' ADVOCAT

Don Bienvenido Pascó Tarrech

ha establert son despaig en l' entressuelo de la casa núm. 1 del carrer Arrabal de Santa Anna, (cantonada à la de Monterols) y té l' gust d' oferir sos serveys à sos coneguts y amichs y al públich.

Horas de despaig: de 10 à 11 y de 6 à 8.

Mossen Jascinto Verdaguer

POEMA «SANTA EULARIA»

Noticiosos alguns ayments de la bona literatura catalana de que l' ilustre poeta vigatà havia terminat un nou poema, titulat «Santa Eularia», pregaren al autor los hi permetessin sentir en l' Ateneu Barcelonés la lectura de dita obra, al objecte de poguer saborejar las moltas bellesas que forosament havia de contenir, per esser deguda à tan inspirada ploma.

Mossen Verdaguer accedí gustós à aquesta petició, haventse celebrat aqueix acte en la nit del dimecres. Ab tal motiu acudí à dit centre docent numerosos y

escullida concurrencia, com sol veures en las ocasions solemnes.

S' encarregà de la lectura del poema lo notable poeta D. Artur Masriera, que posseheix facultats poch comuns pera la lectura de poesias.

Per la extensió de la obra suprimí alguns cants.

L' auditori escoltà ab relligiosa atenció los sonors versos, plens de pensaments profons é imatges brillants, que conté l' poema «Santa Eularia». Al acabar cada cant, explototava en ruidosos aplausos l' entusiasme dels concurrents, que s' convertí en ovació al terminar la sessió.

L' eximi poeta fou molt felicitat, hagin tornat los bons temps en que aquell, pera gloria seva y satisfacció de propis y estranys, puga dedicarse ab tranquilidat d' esperit al cultiu de la literatura regional.

No hem de fer ara l' anàlisis de la última obra de Mossen Verdaguer. Ocasió oportuna tindrem pera ferho quan vegi la llum pública. Per tant, nos limitarem avuy à dir que ella està à la altura del genial estre del autor, per qual motiu unim nostra enhorabona entusiasta à la que se li prodigà la dimecres en l' Ateneu Barcelonés.

Com à mostra de lo que es lo poema, doném à continuació las tres elegias que intercala lo poeta en lo cant que titula *Sepeli*:

Amigues de Santa Eularia

¡Qué floreces d' hora,
de l' Abril penyora,
flor del ametller
rosa matinera,
de la primavera
flayrós missatjer!

Fresca sajudida,
de la gran florida
primarench assaig;
flech de neu novella,
sorris de donzella,
bestreta del Maig.

Simbol d' esperança
iris de bonansa
que l' bon temps nos dú;
aprop de la gebre
qu' enjoya l' pessebre
¡qui florís com tú!

Mes, colema blanca,
al cim d' eixa branca
¡qui t' embermellí?
¡Qui t' torná rosella,
poncella
de rosa?

Perla blanquinosa,
¡qui t' torná rubí?

Les donzelles del pla

Del Cerola en l' altivolá calma
Eularia la hermosa
pujaya un matís roig
vegé ls cels llaminosos romriure,
y ab ales de alosa
cantant hi fugí.
Volavi vola, calandria divina,
mes ¡ay! ta niuada
¡qué fa sense tú?
Ab les ales de l' ànima esteses,
que à la patria dú!

Les pares

En lo desert, l' hem criada
com una flor al jardí;
y ara ab Deu se n' has volada
deixantnos solets aquí.
¡Oh, Jesús, que ab gloria tanta
coronan nostre dolor!
Transplantau promte la planta
shont trasplantareu la flor.
Heus aquí un fragment del hermós cant «Bazino»,
un dels que foren mes celebrats en la vetllada de la nit
del dimecres.

La amorosa besada

nascuda Barcino un jorn
s' asseya en la verda platje,
fent del Taber escambell
de Montjuich en la falda.
Ab les ones de la mar
ja de petita jugava,
com ab les crins del lleó
l' amassona que l' cavalca.
Las ones venen y van
joguinteant à ses plantes;
tot anant y tot venint
una petxina hi dexavan.
Barcelona, ja la cull,
ja n' desclou la hermosa capsa:
hi troba una Perla dins,
que en son cor gelosa guarda;
guarda la Perla en son cor
y la petxina la llansa.
¡Oh poble de Sarriá,
tú sortós la has aplegada
y com un célich present
la posares en la adarga:
la petxina es son escut,
y la Perla Santa Eularia.

Maniatichs

Cuadrets, per Manuel de Urgellés Depares

Casi tots som maniatichs, segons confessió del jove autor d' aquest llibre: ab mania útils los uns, ignoscents altres y perniciosos (bojos declarats) los de tercer grau. Lo llibre del senyor Urgellés preté demostrarnos aquesta tassis. La desenrotlla en conjunt després de ferho per seccions en lo cuadret final «Tothom» que te ayres de visió de Quevedo; després de deixar plantejada aquella clasificació que sembla referirse à tota la humanitat, sembla que s' repensa, aixís es que avans d' entrar l' autor, acompanyat de la rahó, en l' inmens edifici que li recorda l' manicomi de Sant Boy, dins del qual han de passar revista à tots los homes, fá una excepció à favor... d' en Balmes y uns quantis més que no anomena. ¿Es que en Balmes no ho era també

de maniàtics, tan excels y privilegiat com se vulga, dels del primer grupo?

Sempre haviam cregut y 'ns hi hem refermat després de llegir aquest substanciós tomet que en això de tenir manias tots los homes som iguals, (y jay de qui no 'n te algun) distingintnos sols «en lo grau» y en lo llubiment que demostrém al practicarla. Hi ha 'l mateix «comú denominador» de mania poetica entre 'l Dante y 'l autor anónim d' un llibre de versos castellans editat fa pocs anys á Barcelona ab aquest títol amohinador: «*La Voz de la justicia y recopilación de los entretenimientos de un enfermo en su casa de campo para desahogo de las ofensas y agravios; y un pequeño rayo de luz natural para alumbrar á los incautos con luz artificial que no cumplen con el deber*» (...y prou) Més no val á comparar als dos autors. De tot lo qual podríam deduhirne que efectivament tots som maniàtics ab objectiu diferent; nos distingim per la intensitat (útil, ignoscenta ó perniciososa) de la mania y «'ns redimim» de la nota maniàtica vulgar segons los graus d' adaptació social ó de forsa progressiva ó de bellesa, ó de mil coses més que te la respectiva mania posada en práctiva. Y com ab aquestas «credencions» hem de reduhir novament lo cercle inmens que haviam trassat pera 'ls maniàtics, torném á quedar com avans, sense que per aixé s' hagi de desmentir al autor dels «Maniàtics», que al cap y al últim no fá sino repetir la coneguda frase d' aquell porter del mateix Manicomi de Sant Boy, dita cada vespre quan tancava la porta: «Ne tanco més á fora que á dintre.»

Més fugint are nosaltres de la «mania» que senyalava en Campamor quan deya (y ho devia dir per ell sobretot)

Una de las locuras de este mundo es esa de querer hablar profundo,

parlém sensatament, es á dir, lleugerament (consecuencia rigurosa) d' aquest nou llibre. Lo nom del seu autor sona per primera vegada en la literatura catalana; fa una aparició més de moralista que de literat; se veu que ha llegit llibres vells, que ha fullejat Max-Nordau y coneix los apòlechs literaris que escriu en castellá en Nilo M.ª Fabra alusius á la cuestió social, als invents més extraordinaris, á coses en que 's jugan y combinan las paraulas que més efecte fan en la gaceta y en lo artículo de fondo dels diaris de la flamarada... Aixó 'ns ho fa dir, potser sense cap acert, la afició que demostra 'l senyor Urgellés á aquets assumtos trascendentals y generalisadors que constitueixen en los nostres temps una mena de literatura de categoria superior que son autor demostra tenir per aquesta (a corrent) especia al aptitut. En cada un dels quadrets nos posa en situació com lo més consumat y expert dels novelistas. Té una trassa refinada en l' art d' i del dialecte, trencaolls de la majoria d' autors de novela, descobreix en moltas ocasions detalls de tendresa y de veritat que deixan sorprés al lector. Recordém encara, y 'l copiém sense tornar á obrir lo llibre, aquella frase tan justa del «polítich» republicà Anton quan ab la candidés propia devegadas dels grans entusiasmes lliga sa febre d' igualtat y l' afecte que te á sos amos, ab aquestas paraulas ditas á la seva dona espantada: «Aquestos senyors son tan bons que fins son dignes de ser pobres; tenen bon cor.»

En «Lo supersticiós» hi ha 'l deliciós diàlech entre duas donas á ca' la sonàmbula, comparable á un d' en Vilanova ó d' en Robert Robert. «L' avaro», llevat d' algun toch melodramàtic, es un cuadro literari de gran forsa. «L' anticari» te detalls, un cómic deliciós, si be massa acaricaturat, com son semblant «Lo naturalista»; y 's ressent del mateix defecte sense deixar de ser molt interessant. «Lo filósoph», no per ser poch verosímil, se deixa de llegir ab gust. Lo mes ben estudiat, com algú ja há dit, es «Lo polítich», en lo que son autor demostra més clarament sa vocació de novelista.

Creyéim que la segona obra literaria del senyor Urgellés será una novela, més aviat roman romanesque, com dihen á Fransa, que escrita á lo Nilo Maria Fabra, y pera quan la escrigui 'ns permetém recomanarl més mirament en l' estil y que s' abtingui d' usar paraulas y frases com las següents: *a arrel, entremetre, a cas, esclarescut, medrar, zumbir, serciorarse y algunas d' otras*.

Sia benvingut lo nou autor.

E. MOLINÉ Y BRASÉS.

SECCIO LITERARIA

Obra morta

«*mon amic, lo inspirat poeta, Manel Mariné-lo*»
A n' al que res li dicta 'l pensament y te la vista clara.

Que hermós se li presenta 'l firmament
com llú tot quant reparat
Pró aquí 'l cervell li bull, observa y pensa
y fissa en tot la vista,
La boira á l'entorn seu sempre's condensa,
la vida així que 's triste!
Al senti' en nostre cap com un desvari
corrém detrás la ciencia;
Y la fulla airenquem del calendari
jab tante indiferencia!
Descansa ben tranquila, ànima meva;
no batis mes, mon cor;
Oblida aquesta lluyta sense treva:
mos ulls, no llessan pro.
Val mes donchs no pensar, lo cervell lliure,
!reposa mají meu!
Lo tacte es fe molts anys y tranquil viure,
després... ¡grat sia á Deu!
Per qué l' examinar del mon las faltes?
també l' he de deixar...
Y si es que jo no ho faig, ja ho farán altres,
já viure y descansar!
La recta humanitat que 's tant perfecta,
tampoch ho há de agrehí;
Y 'l tildará de boig, pel bon concepte
que al sabi ha de tení.

LLUÍS MATAS Y CARRÉ.

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del dia 4 de Mars de 1898 FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d'observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d'humiditat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. PARTICULAR
9 m.	757	85		3.3		
3 t.	755	84			Nuvol	

HORAS d'observació	TEMPERATURAS			VENTS direcció	NUVOLS classe	can.
	Maxima	Minim.	Term. tipo			
9 m.	Sol. 23	4	8	S.		0.6
3 t.	Sombra 17	14	14	S.	Cun Nin	0.6

Després d' una tan llarga y profitosa estada á Madrid pera la població de Reus en l' express d' avuy arribará á aquesta ciutat nostre distingit y estimat amic y company de causa, lo Sr. D. Pau Font de Corporació municipal.

Ab tal motiu no dubtém que la estació dels Directes se veurá invadida per un bon número de bons amichs y companys de causa que s' apressuraran á donar la seva benvinguda al Sr. Font de Rubinat y á felicitarlo per lo felís éxit en las gestions que l' han retingut per tant temps á la Cort.

Per un dels telegramas de nostre actiu corresponsal á Madrid, que insertém en lo lloch corresponent s' enteraran nostres lectors que 'l senyor Font de Rubinat s' ha despedit de Madrid interessantse junt ab lo senyor Cañellas pera que 'l Govern de 'n Sagasta autorisés l' us de la llengua catalana en la redacció dels telegramas.

No disposant avuy de prou espay pera fer ressaltar la justicia d' aytal petició, deixém lo ocuparnos de la manera detinguda que sa importancia requereix, ab lo fi de ferho en la próxima edició.

Felicitéim sí al senyor Font de Rubinat per sa plausible iniciativa, igualment que al senyor Cañellas, y de lo mes fondo de la ànima fem vots pera que tal innovació siga lo mes aviat possible un fet real.

Ab tota la solemnitat de rúbrica tingué lloch al vespre d' ahir un combregar general ab l' objecte d' administrarlo al M. R. Sr. Prior de Sant Peré, Arxiprest d' aquesta ciutat Dr. Mossen Joan Requesens Morlá, que d' alguns dias ensá que 's troba malalt, haventse agravat un tant durant lo dia d' ahir.

A poch mes de dos quarts de vuit del vespre, la campana Petra-Claudia, la major del temple arxiprestal, se posá á anunciar la sortida de Sa Divina Majestat. Formava la processó una infinitat d' individus ab blendons, perteneixents la majoria á las diferents associacions católicas y una gran part la formavan personas distingidas, amigas particulars del ilustre malalt. La comitiva havia ja arribat al casal del senyor Prior, cubrint la carrera, que 'l tálam no havia sortit encara de la Parroquia Major. La referida comitiva era presidida per los Molt Ilustres Srs. Alcalde D. Jseph Maria Borrás, Jutje de l.ª instancia D. Adolf Suarez, y Comandant Militar de la plassa D. Joseph Caballero. Seguidament venia la Comunitat de Prèberes y clerecia ab hàbits de cor, pertant atxas precedida de la creu

parroquial ab los porta-bordons revestits ab capes pluvials. Sota tálam, que era sostingut per Comunitaris anava Jesús Sagramentat que era portat per lo mes antich dels vicaris Mossen Pau Cessari, oficiant de prest, y acompanyat dels diaca y subdiaca. Lo degá dels Capitulars Mossen Jaume Badia, xantre, revestit també ab capa pluvial, era portador de la Vera-Creu sota tálam aixís mateix.

Per l' indicat ordre arribá S. D. M. al Casal Prioral, sent rebut á la entrada per los Rvnts. Srs. Rectors de Sant Francesch, Paríssima Sauch y Sant Joan.

Després d' haver administrat los Sants Sagraments al Prelat, ab la mateixa forma retorná la comitiva á la iglesia major obrintse pas en mitj d' una apinyada multitud atreta per la cerimonia, que contemplava en mitj d' un silenci y reculliment propi del acte que s' estava celebrant.

Entrada que fou la Sagrada Eucaristia al temple, plena sa nau com en una de las grans solemnitats, y fetas las pregarias de rúbrica, lo Ministre entoná la *Salve Regina*, que á cor seguí la Comunitat, clero y faels, de genols á terra, com pera demanar á la Verge sa intercessió pera lo retorn de la salut al Viaticat.

¡Que Deu Nostre Senyor, escoltant las pregarias, vulga concedir un prompte restabliment á nostre Pare espiritual!

En lo sorteig de Bonos de la Exposició Universal de Paris de 1.900, celebrat lo dia 25 de Febrer últim han correspost los primers premis als números següents:

Série 234 número 1.256	franchs 500.000
» 11	» 3.920 » 10.000
» 224	» 4.872 » 10.000
» 198	» 5.373 » 5.000
» 216	» 3.015 » 5.000
» 99	» 1.232 » 1.000
» 137	» 6.902 » 1.000
» 166	» 5.621 » 1.000
» 234	» 2.273 » 1.000
» 239	» 2.801 » 1.000

Ven los Bonos en aquesta ciutat, Joaquím Sociats, carrer de Santa Agaa, 26.

Escriuhen de Vilafranca del Panadés que ha sigut molt ben rebuda en tota sa comarca la candidatura pera las próximas eleccions de diputats á Corts de nostre company de causa Dr don Joan Permanyer. Elements de difarants partits están disposats á apoyar aquesta candidatura. Los federals que tanta forsa tenen en lo districte y que en aquestas eleccions, segons sembla, no presentan candidat propi, prestarán també son valió concurs al senyor Permanyer, obrant aixís ab la simpatía y aprobació de las personas mes influyents del partit federal en Barcelona.

En l' «express» de Madrid que passa per aquesta ciutat á quarts de nou del matí, avuy arribará lo diputat á Corts D. Joan Cañellas qui seguidament se dirigirá á Tarragona.

Es de creure que no hi faltarán á la estació dels Directes alguns dels seus bons amichs d' aquesta ciutat á esperarlo, com no hi faltarán á la de Tarragona bon número de sos correligionaris.

Acompanyat d' atent B. L. M. del president de la «Lliga de Productors del Principat de Catalunya», nostre amic D. Joseph Zulueta, hem rebut un exemplar de la notable memoria que la Junta Directiva de la mentada Associació presentá á la Assamblea general ordinaria que la mateixa va celebrar lo dia 20 del passat mes de Febrer.

En dita memoria, degudament enumerats, s' hi contenen tots los treballs y gestions practicadas per tan patriótica corporació.

Agrahim l' atenció que significa tal envió.

Llegim en nostre apreciat colega lo *Diario del Comercio* de Tarragona:

«Lo senyor delegat d' Hisenda d' aquesta provincia en ús de las facultats que li confereix l' article quart del real decret de primer de Febrer próxim passat, ha nombrat administradors subalterns de Propietats als senyors següents:

D. Francisco Reig Mallafré, pera 'l partit de Reus; D. Vicens Tages, pera 'l de Falset, D. Francisco Colón Escoda, pera 'l de Valls; D. Joan Torres Roselló, pera 'l de Montblanch; D. Joseph Masellas Mirapeix, pera 'l de Vendrell; D. Llorens Ferrer y Fuster pera 'l de Gandesa y D. Joseph Kies Alvarez, pera 'l de Tortosa.»

No sabíam que á Valls hi hagués una persona ab lo mateix nom y apellidos que nostre estimat Director; y per lo tant, suposém que 'l nomenament d' administrador subaltern de la Propietat, á favor de D. Francis-

